

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: Johannes 16, 8 - 11
Ochtenddienst / middagdienst / H. Avondmaal

Broeders en zusters deze dag, vieren we met elkaar de uitstorting van de Heilige Geest in de wereld. De Geest die gekomen is om ons te overtuigen van zonde, van rechtvaardigheid en oordeel, zoals we zullen zien. Zowel in de prediking als in de belijdenis die zeven jonge mensen vanmorgen in ons midden zullen afleggen. Als we geluisterd hebben naar de zegengroet van de Here zullen we de Here loven door samen van Psalm 147 het 1ste en 2de vers te zingen. Maar we zullen deze blijde dienst beginnen met de Here te belijden dat wij ons in alles van Hem afhankelijk weten. Laten we uit eerbied voor de Here hierbij gaan staan.

- 1. Votum**
- 2. Zegengroet**
- 3. Lied : Psalm 147 : 1 en 2 (loflied voor de Here)**
- 4. Lezing van de wet**
- 5. Lied : Psalm 32 : 1 en 5**
- 6. Gebed voor vergeving van de zonden en vernieuwing door de Heilige Geest**
- 7. Schriftlezing : Handelingen 2 : 22 - 40**
- 8. Lied : Psalm 51 : 1 en 3**
- 9. Tekst : Johannes 16 : 8 – 11**
- 10. Lied: Psalm 51 : 4 en 7**
- 11. Belijdenis van het geloof met aansluitend zingen Gezang 27 : 1 en 5 (kinderen) en 8 en 9 (gemeente)**
- 12. Dankzegging en voorbede**
- 13. Slotzang : Lied 473 : 1, 5, 6 en 9**

Middagdienst

- 1 Votum**
- 2 Zegengroet**
- 3 Lied : Psalm 147 : 1 en 2 (loflied voor de Here)**
- 4 Gebed voor zegen over de dienst**
- 5 Schriftlezing : Handelingen 2 : 22 - 40**
- 6 Lied : Psalm 51 : 1 en 3**
- 7 Tekst : Johannes 16 : 8 – 11**
- 8 Lied: Gezang 4**
- 9 Dankzegging en voorbede**
- 10 Slotzang : Lied 473 : 1, 5, 6 en 9**

Heilig Avondmaal morgendienst

- 1 Votum**
- 2 Zegengroet**
- 3 Zingen: Psalm 147 : 1 en 2**
- 4 Lezing van de wet**
- 5 Zingen: Psalm 51 : 1 en 3**
- 6 Gebed voor vergeving van de zonden en vernieuwing door de Heilige Geest**
- 7 Lezing van het formulier 3 uit Liturgisch Katern**
- 8 Klaarmaken tafel: Zingen Gezang 65 : 1 en 2 (90Gz)**
- 9 Tafel 1: lezing Handelingen 2 : 22 – 23 en Johannes 16 : 8 -11**
- 10 Overdenking 1: overtuigen van zonde**
- 11 Zingen: Gezang 65 : 3 en 4 (90Gz)**
- 12 Tafel 2: lezing Handelingen 2 : 24 – 35**
- 13 Overdenking 2: overtuigen van gerechtigheid**
- 14 Zingen: Gezang 65 : 5 en 6 (90Gz)**
- 15 Tafel 3: lezing Handelingen 2 : 37 47**
- 16 Overdenking 3: overtuigen van het oordeel**
- 17 Zingen: Psalm 81 : 1, 6 en 7**
- 18 Dankzegging en voorbede**
- 19 Inzameling offergaven**
- 20 Slotzang: Psalm 150 : 1 en 2**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes

Wat dacht u bij het lezen van deze tekst? "Wat een sombere tekst!" Het feest van Pinksteren is toch een feest van blijdschap en vreugde, van rijkdom en troost. De Heilige Geest wordt uitgestort in het midden van de gemeente. God komt in mensen wonen. Op zo'n feestdag als vandaag, dan ga je het toch niet hebben over, zonde, gerechtigheid en oordeel. Over dergelijke zware en dreigende woorden. En voor de kinderen ook nog eens moeilijke woorden.

Maar broeders en zusters, jongens en meisjes, deze woorden vol dreiging zijn ten diepste woorden van grote troost en grote blijdschap. Wat alleen al duidelijk wordt als we letten op het moment dat de Here Jezus deze woorden spreekt. De harten van de discipelen zijn op dat moment met verdriet vervuld omdat hun Here had gezegd dat Hij heen zou gaan tot zijn Zender. Maar de Here Jezus troost ze door te zeggen: "Ik zeg u de waarheid: Het is beter voor u, dat Ik heenga." "Het is beter dat Ik wegga", zo zegt Jezus. "Want als Ik niet wegga, kan de Trooster niet tot u komen, maar als Ik wegga, dan zal Ik Hem tot u zenden." Als Christus weggaat, zal Hij ons een andere Trooster geven. De Here Jezus troost zijn discipelen met de boodschap dat Hij een andere Trooster zal sturen. Een Trooster die de wereld zo hard nodig heeft. Want deze Trooster, de Heilige Geest, zal de wereld brengen wat zij het hardste nodig heeft. Hij zal de ogen van de wereld openen voor zonde, voor gerechtigheid en voor oordeel.

Jezus Christus stuurt de Heilige Geest om de ogen van de mensen te openen voor de werkelijkheid.

De Heilige Geest brengt ons tot het inzicht :

- 1. dat wij zondaars zijn,**
- 2. dat God rechtvaardig is,**
- 3. dat de satan geoordeeld is.**

We zullen dus allereerst zien dat de Heilige Geest ons doet inzien dat wij zondaars zijn. Laat ik eerst terugkomen op die vraag aan het begin van de preek. Waarom zo'n tekst gekozen met zulke zware woorden. Woorden van zonde, gerechtigheid en oordeel? Zet dat geen domper op de feeststemming? Wie die mening heeft, die mag zich wel eens afvragen in hoeverre hij zich de belijdenis van vraag en antwoord 2 van de Heidelbergse Catechismus eigen heeft gemaakt. Belijden we daar niet dat wij, om getroost te kunnen

leven, moeten weten hoe groot onze ellende is? Of ervaren we onze zonden niet als het grootste probleem in ons leven? Vinden we het daarom niet nodig om daar ook nog eens met Pinksteren bij stil te staan. Maar, broeders en zusters, stilstaan bij onze zonden, hoort ook bij Pinksteren. Petrus heeft dat ook gedaan tijdens het eerste nieuwtestamentische Pinksterfeest. Niet voor niets hebben we daarnet uit Handelingen 2 gelezen. Een gedeelte van de preek die Petrus op Pinksteren heeft gehouden. Want in die preek heeft Petrus, sprekend door de Heilige Geest, de mensen ook verteld van zonde, van rechtvaardigheid en van oordeel.

Laten we eens beginnen bij die zonde in die preek. Nadat Petrus aan de mensen aan de hand van de profeet Joël heeft uitgelegd hoe ze moeten verklaren wat ze zien en horen, verandert Petrus in vers 22 van onderwerp. En zegt: "Mannen van Israël, hoort deze woorden: Jezus, de Nazoreeër, een man, u van Godswege aangewezen door krachten, wonderen en tekenen, die God door Hem in uw midden verricht heeft, zoals u zelf weet, deze, naar de bepaalde raad en voorkennis van God uitgeleverd, hebt u door de handen van wetteloze mensen aan het kruis genageld en gedood." Dit is een prachtig opgebouwde zin. Petrus begint met te spreken over de Here Jezus. Jezus, de Nazoreeër, die man uit Nazareth. U kent Hem nog wel. Deze man was door God was aangewezen. Hij was een uitverkoren man van God. Een man zeer kostbaar in Gods ogen. Geliefd en bemind door God. God heeft dat voor u niet verborgen gehouden. Het was aan Hem te zien dat Hij een bijzondere plaats bij God had. Want deze Jezus heeft zich aan u bekend gemaakt door krachten, wonderen en tekenen die God door Hem in uw midden verricht heeft. U kon weten dat Hij door God gezonden was. En hoeveel mensen onder u hebben niet geprofiteerd van deze krachten, wonderen en tekens? Hoeveel mensen onder u heeft Hij niet genezen en geholpen? Hoeveel woorden van troost en liefde en genade heeft Hij niet tot u gesproken? Zonder daarbij ooit iemand kwaad te doen. Hij heeft niemand kwaad gedaan. Niemand van u. En ook niemand van uw geliefden of kennissen. Integendeel. Jezus van Nazareth heeft in uw midden slechts goed gedaan. Velen van u zijn Hem veel verschuldigd. Maar toch hebt u Hem, die zoveel goeds onder u heeft gedaan en duidelijk door God was uitverkoren en door God onder u was gezonden. Toch hebt u Hem, in uw woedende razernij, ter dood laten brengen. U hebt geroepen om zijn dood. En u hebt Hem door die Romeinen op wie u zo neerkijkt, omdat zij de wet niet kennen, gedood. Ja, u hebt Hem de dood van een vervloekte laten sterven. Door Hem aan het

kruis te laten nagelen. U hebt Hem zelf de rug toegekeerd. En wat nog erger is, er door deze dood aan het kruis voor gezorgd, dat Hij door God verlaten werd. Zo hebt u gedaan met deze man van God.

Zo laat de Heilige Geest op de Pinkstermorgen ons, mensen, zien hoe we diep zondig we van binnen zijn. Als iets in de geschiedenis laat zien hoe ellendig we er in onze zonden aan toe zijn, is het wel het feit dat we niet in Jezus Christus geloofd hebben. In Hem die goed was en nooit zonden heeft gedaan. Maar die wij toch hebben gehaat en gekruisigd. Ja, ik zeg “wij”. Want wij hadden daar net zo goed kunnen staan. Want ons hart is van nature even donker. Ook wij hebben God en het recht niet lief. Dat zit zo diep in ons dat wij iemand die door God is aangewezen slechts goede dingen doet dood in wens. Dat wij iemand die helemaal nergens van schuldig is, behalve dan aan goed doen en de waarheid spreken, ter dood veroordelen.

Ja, en als het geen Pinksteren was geworden, dan zouden we nooit tot beseft zijn gekomen van onze zonden. Van onze zondige natuur. De burgers van Jeruzalem hadden tot nu toe geen spijt en berouw gehad over hun zonden. Pas nu, nu Petrus door de Heilige Geest gedreven ze op hun zonden wijst en de Heilige Geest kracht aan deze woorden verleent, dringt het door tot hun harde harten. Pas nu gaan ze beseffen dat ze een onvoorstelbare grote zonde hebben gedaan. Dat ze maar niet een irritante man hebben gedood, maar de uitverkorene van God. Wat blijkt uit vers 37. Want dan roepen ze uit: "Wat moeten wij doen, mannen broeders?"

Zo werden die mensen in Jeruzalem door de Geest overtuigd van zonden, omdat zij in Jezus Christus niet hebben geloofd. Ja, in hun ongeloof zelfs de onschuldige Zoon van God, de Messias, hebben gedood. Uit zichzelf waren ze nooit tot die conclusie gekomen. En dat zouden ze met hun eigen en eeuwige dood hebben moeten betalen, want alleen Jezus van Nazareth kan een mens bevrijden van zijn schuld voor God. En alleen de Heilige Geest kan de tegenspraak van de mens overwinnen, die gelooft dat het met hem best wel meevalt. Slechts de Geest kan een mens overtuigen van zonde.

En het is daarom feest vandaag in de kerk. Want veel jonge mensen doen vandaag belijdenis van hun geloof, waar ze “ja” zeggen op de vraag of ze vanwege hun zonden een afkeer hebt van zichzelf. Dat “ja” hebben ze niet van zichzelf. Maar de Heilige Geest heeft hen ervan overtuigd. Dat in de eerste plaats.

De Heilige Geest doet ons inzien dat God rechtvaardig is.

De uitwerking die de Here Jezus geeft van het woord gerechtigheid, u mag ook zeggen, rechtvaardigheid, doet op het eerste gezicht vreemd aan. Want Hij zegt: van gerechtigheid, omdat Ik heenga tot de Vader en gij Mij niet langer ziet. Dat werpt de vraag op: wat heeft het vertrek van de Here Jezus te maken met gerechtigheid? Alles! Mogen we wel zeggen. Want waar wij mensen onrecht pleegden door Jezus van Nazareth te doden en Hem geen plaats op de aarde te gunnen. Waar wij Hem kruisigden. En dat alles met een schijn van recht, via een gang langs de Joodse rechters en de wereldse rechter. Rechters die wisten dat Jezus onschuldig was, maar Hem desondanks toch veroordeelden. Waar wij Hem geen plek meer op de aarde gunden. Daar doet de Vader het tegenovergestelde. Hij wekt zijn Zoon op. Omdat Hij het niet verdient in de dood te zijn. Dat God Hem heeft laten sterven, was omdat Hij met onze zonden beladen was. Maar op het moment dat de straf gedragen is, wekt God zijn Zoon op uit de dood. En wat nog meer is, Hij neemt Hem op in de hemel. Wij joegen Jezus de hel in, in onze onrechtvaardigheid, maar God roept Hem om Hem een plaats te geven in de hemel. Ja, Hij geeft Hem de hoogste plaats in de hemel. Want Hij plaatst zijn Zoon aan zijn rechterhand en geeft Hem alle macht over de hemel en over de aarde.

Zo zet God recht wat wij krom hebben gemaakt. Zo maakt Hij Hem levend die wij gedood hebben. Zo verhoogt Hij Hem die wij vernederd hebben. Zo ontvangt Hij met grote eerbewijzen Hem met wie wij niets te maken wilden hebben. Zo herstelt God het recht dat wij met voeten getreden hebben, door Jezus van Nazareth ten onrechte ter dood te veroordelen.

En als we weer kijken naar de preek die Petrus met Pinksteren heeft gehouden, dan zien we ook dat Petrus uitgebreid stil staat bij het recht van God. Want nadat hij eerst de zonden van het volk heeft geschilderd in het doden van Jezus, zegt hij in vers 24. “God evenwel heeft Hem opgewekt, want Hij verbrak de weeën van de dood, naardien het niet mogelijk was, dat Hij door hem werd vastgehouden. En hij laat aan de hand van Psalm 16 zien dat dit helemaal naar de Schriften is. En in vers 33 wijst hij op de verheerlijking van Jezus in de hemel, waar Hij door de rechterhand van God verhoogd is. En er zijn luisteraars die zich laten overtuigen. Die diep dankbaar zijn dat God hun onrecht heeft recht gezet. Zo gaat dus op de Pinkstermorgen in vervulling wat de Here Jezus in Johannes zegt heeft gezegd. Dat de Heilige Geest zal overtuigen van zonden en van gerechtigheid.

En nog altijd is het zo, dat de Heilige Geest ons mensen moet overtuigen van zonde en gerechtigheid. Wij weten op aarde nog altijd niet wat recht is. Niet alleen tegenover onze naaste. Maar vooral tegenover God. Hoe vaak stellen wij mensen geen vragen bij Gods recht? Is God wel rechtvaardig als..... Is God wel rechtvaardig als... Terwijl we toch ieder recht om God ter verantwoording te roepen, hebben verloren. Zullen wij God onderwijzen over wat recht is? Wij die het recht zo schandelijk hebben vertreden met het doden van zijn Zoon. Wij die nog altijd allerlei onrecht doen? Want wat is er niet een onrecht op de wereld door onze daden of door gebrek daaraan. Wij mensen weten niet wat recht is. O, iets daarvan weten we nog wel, zodat het leven hier op aarde niet onmogelijk wordt. Maar zelfs tegen de kleine besef recht gaan we nog vaak in. Waar-mee we bewijzen hoe onrechtvaardig wij van nature zijn.

Nee, alleen bij God is er het volkomen recht. En willen wij het echte recht leren kennen, dan moet het ons geleerd worden. En daarom is het ook zo heerlijk dat de Here Jezus ons de Heilige Geest heeft gegeven die ons overtuigd van het recht. Hij is samen met de Vader en de Zoon echt een eeuwig God. Hij weet wat recht is. En Hij wil ons het recht leren.

En bij het onderwijs in die recht van God, opent Hij voor ons een heerlijke deur. Want de Heilige Geest laat ons zien dat al wie in Jezus van Nazareth gelooft mag delen in zijn rechtvaardigheid. Dat al wie in Jezus gelooft naar Gods rechtvaardig oordeel vrij is van zijn zonden. Rechtvaardig is voor God. Ook al klaagt ons geweten ons aan dat we tegen alle geboden van God zwaar gezondigd en geen daarvan gehouden hebben en dat wij nog altijd uit zijn op alle kwaad. De Heilige Geest leert ons dat God ons de rechtvaardigheid van zijn Zoon toerekent, alsof wij nooit zonden hadden gehad of gedaan. Ja, alsof wij zelf al de gehoorzaamheid volbracht hadden die Christus voor mij volbracht heeft.

Ook daarvan moet de Heilige Geest ons overtuigen. Wij houden dat niet uit onszelf vast, zoals de kerkgeschiedenis bewijst. Denkt u maar aan de tijd van de Reformatie, toen wist de kerk niet meer dat God rechtvaardigheid is. Toen wist de kerk niet meer dat God ons al onze zonden kwijtscheldt, omdat Christus de straf voor onze zonden reeds gedragen heeft. De Heilige Geest heeft onze ogen daarvoor opnieuw moeten openen. Ieder mens heeft de Heilige Geest nodig om dit te gaan zien en te blijven zien.

Gods recht openbaart zich doordat zijn Zoon Jezus Christus, die wij van de aarde hebben verdreven, door God in heerlijkheid is opgenomen en de macht heeft over de hemel en de aarde.

En dat jonge mensen vandaag “ja” zeggen op de vraag of ze hun leven buiten zichzelf in Jezus Christus, de enige Verlosser, zoeken, danken wij aan het werk van de Heilige Geest, die ons geleerd heeft dat God rechtvaardig is en niet wij. En dat het Gods recht is, dat allen die in zijn Zoon geloven vergeving van hun zonden ontvangen. Dat in de tweede plaats.

En in de derde plaats zal de Heilige Geest ons laten zien, **dat de satan reeds veroordeeld is**. Wat betekent dat in dit verband? Wat is voor ons de troost hierin? Als de Here Jezus in vers 8 zegt dat de Heilige Geest de wereld zal overtuigen van zonde, en van gerechtigheid en van oordeel, dan voelt u waarschijnlijk wel aan dat dat woord "wereld" niet positief bedoeld is. Deze wereld is de wereld die van God niet wil weten. Het is de wereld waar de satan de heerschappij voert. Waar de vijandschap tegenover God heerst. De wereld waar mensen zonden niet als zonden zien en hun eigen tekortkomingen verdoezelen of zich er al helemaal niet om bekommeren. Het is de wereld waar de mensen zich overgeven aan de bevrediging van al hun lusten. Waar de mens victorie kraait en zich door niemand laat gezeggen. En dat met een houding alsof hij door niemand te stoppen zijn. En ze lijken ook gelijk te hebben. Want wie kan de boosheid van de mensen weerstaan? De duivel lijkt recht op de overwinning af te gaan.

Maar de Heilige Geest overtuigt de uitverkorenen van God ervan dat de duivel niet op de overwinning afgaat. Integendeel. De duivel is reeds geoordeeld. De duivel heeft niet het laatste woord, maar dat het laatste woord aan Christus is. Dat is de troost voor de uitverkorenen van God. Daarin vinden ze ook de kracht om in deze wereld te laten zien dat zij niet van deze wereld zijn. Om te laten zien dat ze door een andere geest bezielde zijn dan door de geest van de wereld. Waardoor zij hun geluk niet in de kortstondige en oppervlakkige geneugten van deze wereld zoeken, maar in hun Heiland Jezus Christus. Zij weten dat de rijkdom van Christus alles ver te boven gaat en dat deze wereld met haar rijkdom zal vergaan. Hierin vinden zij de kracht om achter Jezus Christus aan te blijven gaan.

En ook dat is dus een enorme troost die de Heilige Geest in de wereld komt brengen. Deze tijd van ellende, van oorlogen, onrecht, hongersnood, uitbuiting, marteling, onbe-

grip en eenzaamheid, ziekte en dood, loopt af. De macht van de satan is gebroken en onze Here Jezus Christus zit op de troon en werkt toe naar het grote moment waarop Hij alles nieuw zal maken. Hij schrijft de geschiedenis. De geschiedenis van deze wereld. Hij schrijft niet alleen de geschiedenis van de kerk. Jezus Christus neemt geen genoegen met een achterkamertje in deze wereld. Heel de schepping. Heel de hemel en de aarde zijn van Hem. En eens zal Hij terugkomen op de wolken, dan zullen de engelen over de wereld uitgaan en alle volken voor zijn troon verzamelen. En dan zal Hij tussen de volken door gaan en de schapen van de bokken scheiden. En de bokken zullen met de overste van deze wereld naar de hel gaan. Naar de plaats die God voor hem en de zijnen had bereid. Maar de schapen, de rechtvaardigen in Christus, die hun zonden hebben gezien en beleden, die Gods gerechtigheid hebben gezien en zich aan Jezus Christus vastklampen, die zullen met Jezus Christus zijn Koninkrijk binnengaan en beërven.

Dit geloof dat de satan veroordeeld is en Christus overwonnen heeft, geeft ons de kracht om ons in te zetten om te breken met de wereldse begeerten, onze oude natuur te doden en godvrezend te leven.

Bent u nog van mening dat de tekst van vanmorgen somber is? O, hij doet wel pijn. Want hij bepaalt ons bij onze zonden en onrechtvaardigheid. En dat is pijnlijk. Want daar worstelen we mee. Hoe moeilijk vinden we het niet om onze zondige aard te erkennen? Het doet pijn om onze zonden onder ogen te zien. Toch is het tegelijk heerlijk. Want de Trooster die onze Verlosser gestuurd heeft, heeft ons niet alleen overtuigd van onze zonden, maar ook van Gods gerechtigheid. Waardoor we weten dat God ons onze zonden vergeeft om het lijden en sterven van zijn Zoon Jezus Christus.

Wilt u het feest vieren van de uitstorting van de Heilige Geest? Vier dan dat uw Heiland Jezus Christus Hem gezonden heeft om uw ogen te openen voor uw zonden, voor de rechtvaardigheid van God en voor de overwinning die uw Heiland al heeft behaald. Want hierdoor hebt u deel gekregen aan het eeuwige leven in vrede en heerlijkheid.

Amen